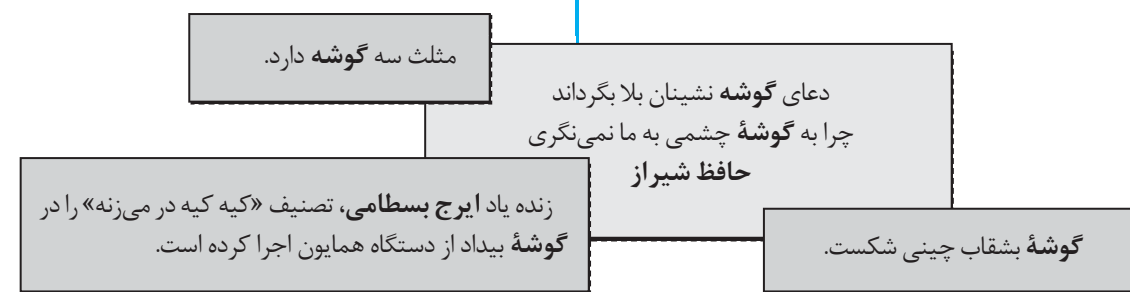

■ لیلا خسروشاهی

■ **کلیدواژه‌ها:** زبان ریاضی، زبان روزمره، ما، کلمه، معنای ریاضی

مثال دیگری از تفاوت زبان ریاضی با زبان ما، در استفاده از کلمات **صحیح، مخلوط، طبیعی و گویا** است.

عدد ۳- عددی **صحیح** است، اما **طبیعی** نیست. در این شرایط، گریه کردن **طبیعی** است، ولی به‌نظم کار **صحیحی** نیست.

تلفن مدرسه ما، **گویاست**. تمام اعداد **گویا** را می‌توان به‌صورت اعشاری نوشت.

برای درست کردن ترشی، مواد را پس از خرد کردن با هم **مخلوط** می‌کنیم.
عدد $3\frac{1}{5}$ یک عدد **مخلوط** است.

ریشه، توان، پایه، رأس، یال، متشابه، تجزیه، تناسب و متغیر نیز کلمات دیگری هستند که معنای ریاضی‌شان با معنایشان در زبان فارسی روزمره ما متفاوت است. شما هم حتماً با کلمات بسیاری از این دست برخورد داشته‌اید.

کلمه «گوشه» در زبان فارسی معنای مختلفی دارد. همان‌طور که در جملات بالا می‌بینید **گوشه** ممکن است به معنای «کنار»، «جای خلوت»، «قطعه‌ای ثبت شده از موسیقی سنتی ایرانی» و یا «زاویه» باشد. در ریاضی واژه گوشه فقط به معنی زاویه است. بنابراین شکل دایره در زبان ریاضی گوشه ندارد، در حالی که در زبان روزمره، بشقاب چینی دایره‌ای شکل، گوشه دارد! کلمه‌های فراوان دیگری هم هستند که معنایشان در ریاضی با معنای آن‌ها در زبان فارسی روزمره فرق دارد. مثلاً به کاربرد کلمه «اختلاف» در زبان فارسی توجه کنید:

اختلاف این دو مداد، در رنگشان است: یکی قرمز و دیگری سبز است.
دو کشاورز همسایه، بر سر زمان آبیاری زمین‌هایشان دچار اختلاف شده‌اند.

در ریاضی وقتی از اختلاف دو عدد ۱۰ و ۱۵ حرف می‌زنیم، منظورمان تفاوت در ظاهر اعداد نیست.

اختلاف اعداد ۱۰ و ۱۵ برابر است با ۵، چون:
 $15 - 10 = 5$

چه کلمات دیگری می‌شناسید که کاربردهای مختلفی در بخش‌های گوناگون ریاضی داشته باشند؟
چه کلماتی می‌شناسید که معنای ریاضی‌شان با معنایشان در زبان روزمره متفاوت باشد؟

برای اینکه شباهت بین واژگان ریاضی و واژه‌هایی که در زندگی روزمره استفاده می‌کنیم، ما را در درس ریاضی دچار اشتباه نکند، باید خوب به معنای ریاضی کلمات دقت کنیم. وقتی با کلمه‌ای در ریاضی مواجه می‌شویم باید تلاش کنیم معنای دقیق ریاضی آن را یاد بگیریم تا بتوانیم آن را درست به کار ببریم.

علاوه بر تفاوت معنای کلمات در زبان ریاضی و زبان روزمره، گاهی ممکن است کلمات در ریاضی هم چند معنای مختلف داشته باشند. به کاربردهای کلمه **مربع** در ریاضی توجه کنید:

هر **مربع** یک مستطیل است.
مربع عدد ۷، عدد ۴۹ است.

کلمه **مربع** در هندسه به یک چهارضلعی با اضلاع برابر و زوایای قائمه اشاره می‌کند و در حساب به توان دوم یک عدد.

